

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ В УМОВАХ ПЕРЕХОДУ ДО ЧЕТВЕРТОЇ ПРОМИСЛОВОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES OF INVESTMENT ENSURING INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE INDUSTRY IN TERMS OF A TRANSITION TO THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION

У статті досліджено теоретико-методичні основи інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості в умовах переходу до Четвертої промислової революції. Визначено сутність інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, необхідність формування механізмів інвестиційного забезпечення. Визначено, окреслено основні вектори, напрями інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості, необхідні для його структурної та технологічної адаптації до функціонування в умовах переходу до Четвертої промислової революції. Такими векторами визначено інноваційно-технологічне оновлення промислового комплексу задля переходу на новий рівень технологічного устрою; зміну структури інвестицій відповідно до процесів модернізації промисловості; реалізацію політики локалізації впровадження технологічних інновацій, спрямовану на розбудову та відновлення власного національного виробництва.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, інноваційне забезпечення, інноваційний розвиток, Четверта промислова революція, промисловість.

В статті досліджено теоретико-методичні основи інвестиційного

обеспечения инновационного развития промышленности в условиях перехода к Четвертой промышленной революции. Определены сущность инвестиционного обеспечения инновационного развития, необходимость формирования механизмов инвестиционного обеспечения. Определены, очерчены основные векторы, направления инвестиционного обеспечения инновационного развития промышленности, необходимые для его структурной и технологической адаптации к функционированию в условиях перехода к Четвертой промышленной революции. Такими векторами определены инновационно-технологическое обновление промышленного комплекса с целью перехода на новый уровень технологического устройства; смену структуры инвестиций в соответствии с процессами модернизации производства; реализацию политики локализации внедрения технологических инноваций, направленную на строительство и восстановление собственного национального производства.

Ключевые слова: инвестиционное обеспечение, инновационное обеспечение, инновационное развитие, Четвертая промышленная революция, промышленность.

УДК 330.341.1

Кириченко О.С.

к.е.н., доцент кафедри управлінських технологій

Університет економіки та права «КРОК»

Kyrychenko Oksana

University of Economics and Law «KROK»

The article explored the theoretical methodological basis investment ensuring innovative development of the industry in terms of a transition to the fourth industrial revolution. Defined the essence of investment ensure innovation development, the need for the formation of elements and mechanisms of the investment and the value of the investment as the driving force of the development of industrial production and productive forces of society. It is proven that investment providing the innovative development of the industry in terms of the transition to the new digital economy and a transition to the fourth industrial revolution aimed at implementation of tasks connected with the peculiarities of the development of the industry on the new economic technological and social conditions. Defined basic directions of investment ensuring innovative development of the industry are necessary to its development in the conditions of the fourth industrial revolution. Such vectors are defined: innovation and technological upgrading of industrial complex, the transition to a new level of technological structure, restore the innovative scientific technological activity in building and industrial implementation of technological innovation; the change in the structure of investments in accordance with the processes of modernization of the industry; the implementation of the policy of localization, implementation of technological innovation aimed at development, restoration of their own national production in the manufacture of raw materials, materials, equipment and components. The necessary software defined State funding of basic, applied research for strategic directions; as well as the formation and development of mechanisms of public private partnerships in order to further implement innovative investment projects. It is important to implement the mechanisms of State order, financing the development of innovations in the future industrial implementation by relevant to country areas. Identified the importance of State funding of the training of development and innovation, and creating scientific industrial complexes.

Key words: investment, innovation, innovation development, the fourth industrial revolution, industry.

Постановка проблеми. Інноваційний розвиток та інвестування в інновації, розбудову чи модернізацію, оновлення виробничих баз є невід'ємними складовими промислового розвитку внаслідок того, що інновації є рушійною силою, що ініціюють якісно нові зміни, прогрес, а інвестиції є матеріальною основою їх практичної реалізації. Відповідно, концептуальна сутність інвестиційно-інноваційного забезпечення є процесом здійснення запланованих дій, спрямованих на акумулювання, стимулювання та активування інвестицій, спрямованих на забезпечення процесу розроблення та промислового впровадження інновацій, а також

забезпечення активного, динамічного, інноваційного розвитку, оновлення промисловості країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання концептуальних засад інвестиційно-інноваційного забезпечення процесів розвитку промисловості детально та глибоко досліджувалося в працях таких науковців, як Ю. Бажал, Л. Дейнеко, О. Горбачова, М. Коденська, Р. Патора, В. Плаксин, О. Лапко, С. Марков, С. Шумська, І. Шовкун, А. Череп, Н. Чухрай, Ю. Яковець.

Втім, незважаючи та глибину та ґрунтовність проведених наукових пошуків та напрацювань, питання вивчення, обґрунтування теоретико-мето-

дичних основ інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості в умовах переходу до Четвертої промислової революції залишається недостатньо вивченим, що визначає необхідність подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження теоретико-методичних основ інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості в умовах переходу до Четвертої промислової революції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку промисловості в умовах переходу до нової цифрової економіки та загальносвітових тенденцій переходу до Четвертої промислової революції спрямоване на реалізацію певних завдань, пов'язаних з особливостями розвитку промисловості на нових економічних, техніко-технологічних та суспільних реаліях.

Нині серед науковців не сформовано загального бачення сутності цього поняття а інновації розглядаються з позицій різного наукового розуміння їх змісту та значення. Основні концепти та бачення сутності інновацій наведені в табл. 1.

Таким чином, наведені поняття дають можливість визначити основні підходи, що застосовуються іноземними та вітчизняними науковцями до визначення сутності та змісту поняття інновацій. Так, за першого підходу інновація визначається як зміна виробничої функції. За цього підходу інновація визначається як зміна технологій виробництва, що має визначне значення (Ю. Бажал та інші науковці). За другого підходу інновація визначається як процес розроблення, впровадження та комерціалізації інновацій. Це найбільш поширений підхід, якого повністю чи в комбінуванні з іншими баченнями або підходами дотримується значна частина науковців (Ю. Яковець). Третій підхід розуміє інновації як інструмент чи засіб досягнення значних конкурентних переваг за умов системного впровадження інноваційної діяльності змін та вдосконалення товарів і

технологій (М. Портер). Значно іншим є четвертий підхід до розуміння інновацій як кінцевого продукту чи технологічного рішення, що визначає інновацію як кінцевий результат інноваційної діяльності у вигляді готового продукту, технології чи послуги (Н. Чухрай). Слід зазначити, що наведені підходи до визначення сутності інновацій та інноваційної діяльності не унеможливають взаємно, а доповнюють один одного, даючи змогу зрозуміти системну сутність інновацій як складного комплексного процесу створення виробництва та комерціалізації, поширення інновацій та системну діяльність щодо створення умов для здійснення інноваційного процесу та ефективного впровадження інновацій через формування інвестиційного забезпечення, розбудову інноваційної інфраструктури та формування необхідних відносин, зокрема на рівні державного регулювання, що необхідні для ефективного впровадження процесів інноваційної діяльності.

А. Череп та С. Маркова узагальнено трактують інноваційно-інвестиційну діяльність як економічну та соціально-правову категорію, яка визначає комплекс заходів, вжиття яких спрямоване на практичну реалізацію, використання інтелектуальної праці, результатом якої є нове вирішення завдань або вдосконалення, створення нових властивостей товару чи процесу із залученням інвестиційних ресурсів, що дасть змогу отримати економічний ефект, а також соціальний та інші ефекти [6, с. 157]. Отже, інноваційно-інвестиційна діяльність визначається як невід'ємно пов'язані економічні категорії, а також відбувається деяке ототожнення інноваційної діяльності з інтелектуальною працею, інтелектуальними ресурсами, зазначається необхідність залучення інвестицій як другого необхідного ресурсу на етапах впровадження та комерціалізації інновацій.

Досліджуючи інвестиційне забезпечення, М. Коденська визначає його як організаційно-економічні умови, засоби, заходи та взаємовідносини, що формуються в процесі руху вартості, авансова-

Таблиця 1

Основні визначення та бачення сутності інновацій

Автор	Визначення інновацій
Н. Чухрай, Р. Патора	Інновація є використанням нових ідей та їх втіленням у товарах, послугах, процесах чи системах управління організацією.
Ю. Яковець	Інновації є якісними змінами у виробництві, застосування техніки чи технологій у процесах організації виробництва та управління.
Ю. Бажал	Інновація розуміється як зміна технології виробництва, що має визначне історичне значення та є необхідною, оскільки є стрибком від старої функції виробництва до нової.
О. Лапко	Інновації є комплексним процесом, що включає розроблення, створення, впровадження та комерціалізацію, поширення нового технічного чи іншого рішення, спрямованого на задоволення визначених потреб.
В. Плаксин, О. Горбачова	Інновації є системою яка виникла в процесі створення, впровадження та реалізації результатів наукових досліджень, що спрямовані на покращення технічних, виробничих, організаційних та інших відносин у сфері науки, виробництва, освіти та інших сферах суспільної діяльності.

Джерело: укладено автором на основі [1, с. 12; 2, с. 21; 3, с. 15; 4, с. 38; 5, с. 14]

ного капіталу задля формування, нагромадження та використання інвестиційних ресурсів, авансованого капіталу для розвитку промислового виробництва та продуктивних сил [7, с. 63–64]. Таким чином, автором визначається необхідність формування елементів та механізмів інвестиційного забезпечення, а також акцентується увага на значенні інвестиційного забезпечення як рушійної сили розвитку промислового виробництва й продуктивних сил суспільства.

Найбільш поширеним, загальним визначенням інноваційної діяльності є визначення, відповідно до якого інноваційною є діяльність, спрямована на промислове впровадження та комерціалізацію результатів наукових розробок та досліджень, що зумовлює виробництво та вихід на ринок нової інноваційної конкурентоспроможної продукції та послуг [8, с. 169]. Отже, поняття інноваційної діяльності повною мірою визначає сутність самого інноваційного процесу як певного послідовного циклу від проведення фундаментальних та прикладних досліджень до комерціалізації інновацій та, відповідно, перебіг життєвого циклу впровадженної інновації.

Досліджуючи проблеми та рішення інвестиційного забезпечення інноваційного оновлення промисловості, Л. Дейнеко, Н. Шелудько, Я. Яненкова зазначили, що необхідна в економіці трансформація промисловості на інноваційній основі повинна бути забезпечена припливом інвестицій, тому для того, щоби забезпечити інвестиційну активність, потрібно виявити ключові проблеми, які гальмують інвестиційний процес, та запропонувати підходи до розв'язання цих проблем. Такими проблемами науковцями зазначено невідповідність витрат на науку та інновації реальним потребам технологічного руху; необхідність змін структури інвестицій та приведення їх у відповідність до потреб технологічної модернізації виробництва, промисловості; високу імпортозалежність економіки та необхідність розбудови національного виробництва у традиційних та нових галузях промисловості [8, с. 85–94]. Отже, низький рівень фінансування та інвестування в інноваційній сфері приводить до згортання інноваційних процесів та техніко-технологічних потужностей промисловості, зниження ефективності перерозподілу фінансових ресурсів на високотехнологічні сфери, консервує наявну технологічну структуру виробництва. Наявна структура інвестицій спрямована на середньо- та низькотехнологічні галузі потребує переформатування та спрямування на актуальні стратегічні напрями розвитку високотехнологічних виробництв з високим рівнем цифровізації, автоматизації, виробничих процесів, що відповідатиме новим вимогам смарт-індустрії. Нарешті, розвиток національного виробництва зменшить залежність від імпорту в сировино-матеріальному забезпеченні промисловості, отже, активує інноваційно-інвестиційні процеси розбудови національної про-

мисловості та сприятиме зростанню попиту на продукцію на внутрішньому ринку країни.

На необхідності забезпечення державою інноваційної діяльності наголошувалося в дослідженнях І. Луніна, О. Білоусова, О. Булана, а саме необхідності забезпечення достатнього фінансування проведення фундаментальних, прикладних досліджень; розширення практики змішаного фінансування прикладних досліджень за участі держави та бізнесу за обсягом, необхідним для впровадження інноваційних проектів [9, с. 38]. Зокрема, йдеться про необхідність державного забезпечення інноваційної діяльності на етапах створення самого наукового знання, а саме новачії, та фінансування проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень і НДДКР за стратегічними для країни напрямками, що спроможні вивести промисловість на новий рівень техніко-технологічного розвитку.

Як основа зміни структури інвестиційного забезпечення в дослідженнях С. Шумської пропонується зміна парадигми монетарної політики та перехід від застосування підходу інфляційного таргетування до монетарного стимулювання та мотивування економічної активності [10, с. 37]. Це значною мірою активувало би промисловий та економічний розвиток та забезпечило б розбудову економіки країни. Власне, необхідними умовами довгострокових інвестицій є доступ до джерел фінансування та наявність фінансових ресурсів, а можливість інвестиційного фінансування за масштабними довгостроковими інноваційними проектами залежить від здатності фінансової системи акумулювати та трансформувати фінансові ресурси в інвестиції, а також спрямовувати їх за пріоритетними та найбільш ефективними напрямками інноваційної розбудови та модернізації промисловості.

На необхідності впровадження політики локалізації, спрямованої на зростання обсягів використання сировини та матеріалів промислового призначення національного виробництва, наголошує І. Шовкун [11, с. 50]. При цьому автор зазначає, що найбільш ефективною формою сприяння локалізації може бути державне субсидювання розробок та досліджень з високим рівнем готовності до подальшого промислового впровадження.

Дослідження концептуальних засад інвестиційного забезпечення та інноваційного розвитку промисловості в сучасних умовах та з урахуванням майбутніх техніко-технологічних змін, пов'язаних із переходом до п'ятого, шостого технологічного устроїв та дією факторів Четвертої промислової революції, дало змогу окреслити основні вектори, напрями інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку та оновлення промисловості, необхідні для його структурної, технологічної адаптації до функціонування в умовах переходу до Четвертої промислової революції.

Так, першим вектором визначено інноваційно-технологічне оновлення промислового комплексу задля переходу на новий рівень технологічного устрою, що містить низку комплексних завдань, необхідних для відновлення інноваційної наукової технологічної активності у створенні та подальшому промислового впровадженні нових наукових здобутків, винаходів, технологічних інновацій. Передусім необхідним завданням є визначення стратегічних для країни галузей, напрямів промисловості інноваційних змін, які є для країни пріоритетними. Наступними завданнями є формування єдиної, цілісної інноваційної системи країни, що дасть змогу виявити та акумулювати весь наявний науковий потенціал задля забезпечення його подальшої реалізації; визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень та НДДКР; формування стратегії промислового розвитку, що дасть змогу на законодавчому рівні закріпити, визначити стратегічну мету та стратегічні цілі формування інноваційної політики держави у сфері промисловості, а також спрямувати в подальшому на реалізацію цих цілей необхідні інвестиційні ресурси та механізми. Розвиток структурних елементів національної системи країни потребуватиме розбудови інноваційної інфраструктури. Необхідним та пріоритетним є забезпечення державного фінансування фундаментальних, прикладних досліджень та НДДКР за стратегічними для країни напрямами, а також формування й розвиток механізмів державно-приватного партнерства задля подальшої реалізації інноваційно-інвестиційних проектів. Важливими є впровадження механізмів державного замовлення на розроблення інновацій, їх подальше промислове впровадження за пріоритетними для країни напрямами, забезпечення необхідного державного фінансування цих замовлень. Водночас важливим є державне фінансування програм із підготовки фахівців, в компетенцію яких входитимуть впровадження та комерціалізація інновацій. Необхідними є ініціювання утворення науково-промислових комплексів та активування процесів вертикальної інтеграції виробництв у стратегічних високотехнологічних секторах.

Водночас другим важливим вектором в інвестиційному забезпеченні інноваційного оновлення промисловості є зміна структури інвестицій відповідно до процесів модернізації промисловості. Узагальнюючи наявні наукові бачення за цим вектором, можемо визначити першочергові необхідні завдання. Отже, ними є необхідність зростання інвестиційної активності в промисловості, а саме активування та стимулювання зростання обсягів капітальних інвестицій у виробництво машин та устаткування; стимулювання розвитку галузі національного машинобудування як високотехнологічної пріоритетної галузі, оновлення якої продукує подальші техніко-технологічні зміни в

інших галузях виробництва; необхідність залучення значних інвестиційних ресурсів, необхідних для техніко-технологічної модернізації промисловості; необхідність створення в країні відповідного інвестиційного клімату залучення інвестицій, створення умов для інвестування, стабілізації економіки та гарантування захисту прав інвесторів. В цьому контексті першочерговими та необхідними завданнями є вдосконалення нормативно-правового поля, забезпечення верховенства права та інститутів приватної власності; створення нормативно-правових умов впровадження процесів дерегуляції та спрощення реєстрації, ведення, адміністрування бізнесу; вдосконалення законодавства та механізмів у сфері захисту інвестицій та дотримання гарантування авторських та майнових прав на матеріальні й нематеріальні активи; спрощення доступу до фінансових ресурсів. Потребують удосконалення аспекти грошово-кредитної політики, стабілізація курсів національних валют, зниження темпів інфляції. Необхідним є реформування фіскальної системи, що дасть змогу впровадити нові інструменти фінансового стимулювання інвестиційної активності в промисловості за рахунок використання власних інвестиційних ресурсів. Важливими є завдання впровадження ефективної ощадно-інвестиційної політики; використання можливостей інституційних інвесторів; зміна монетарної політики; трансформація каналів заощаджень у канали інвестицій.

Третім стратегічним вектором інвестиційного забезпечення інноваційного оновлення та розвитку промисловості може стати реалізація політики локалізації впровадження технологічних інновацій, спрямована на розбудову, відновлення власного національного виробництва та реалізацію програм імпортозаміщення (особливо у виробництві сировини, матеріалів, обладнання та комплектуючих). Зазначимо, що для його реалізації першочерговими завданнями можуть стати надання державного субсидювання для досліджень та розробок з високим рівнем готовності до промислового впровадження; розміщення державних замовлень на розробки за стратегічними напрямами та їх фінансування; реалізація державних компенсаційних програм придбання обладнання з частковою компенсацією їх вартості за умови певного відсотку локалізації виробництва такого обладнання; захист національних виробників зі встановленням обмежень для доступу на внутрішній ринок певних видів товарів імпортного виробництва, застосуванням протекційних дій, квотуванням обсягів імпорту, лімітуванням задля заохочення іноземних компаній до відкриття спільних виробництв на території країни та необхідного для цього інвестування; реалізація бюджетних програм розвитку промисловості, кредитна підтримка, податкові стимули, державні закупівлі задля локалізації виробництва з виготовлення

відповідної продукції в країні; введення «зелених тарифів» на вироблену продукцію, що є одним із найбільш дієвих механізмів стимулювання інвестицій у виробництві енергії.

Висновки з проведеного дослідження.

В результаті проведених досліджень розглянуто теоретико-методичні основи інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку промисловості в умовах переходу до четвертої промислової революції, визначено сутність інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, необхідність формування елементів та механізмів інвестиційного забезпечення, а також акцентовано увагу на значенні інвестиційного забезпечення як рушійної сили розвитку промислового виробництва та продуктивних сил суспільства.

Узагальнення вищезазначеного дало можливість сформулювати авторське визначення, відповідно до якого інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку є сукупністю механізмів, методів, засобів та інструментів державної економічної політики, а також єдністю дій держави, бізнесу та суспільних ринкових інститутів задля формування, залучення та акумулювання інвестиційних ресурсів та їх спрямування на фінансування інноваційно-інвестиційних проектів техніко-технологічного оновлення, модернізації, розбудови розвитку промисловості країни та забезпечення її переходу на новий рівень техніко-технологічного устрою, що приведе до переходу виробничих економічних систем на більш високий щабель соціально-економічного розвитку та їх адаптації до умов Четвертої промислової революції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Чухрай Н. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями та підприємстві. Київ : Кондор, 2006. 398 с.
2. Яковец Ю. Ускорение научно-технического прогресса: теория и экономический механизм. Москва : Экономика, 1988. 342 с.
3. Бажал Ю. Економічна теорія технологічних змін. Київ : Заповіт, 1996. 240 с.
4. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. Київ : Інститут ЕП НАН України, 1999. 253 с.
5. Плаксин В. Основы системы инновационной деятельности предприятий. Симферополь : Ди Ай Ти, 2009. 333 с.
6. Череп А. Теоретичні аспекти формування інноваційно-інвестиційної діяльності. *Інноваційна економіка*. 2010. № 17. С. 154–158.
7. Коденська М. Мотиваційні чинники інвестиційного забезпечення розвитку аграрно-промислового виробництва. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*. 2013. № 2. С. 62–66.
8. Розвиток промисловості для забезпечення зростання та оновлення української економіки :

науково-аналітична доповідь / заг. ред. Л. Дейнеко. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2018. 158 с.

9. Лунина І. Бюджетно-податкове стимулювання інноваційної діяльності в країні. *Економіка прогнозування*. 2016. № 1. С. 41–56.

10. Шумська С. Монетарна політика та відновлення економічного зростання в Україні. *Економіка та прогнозування*. 2015. № 3. С. 20–41.

11. Шовкун І. Локалізація виробництва – світова практика та висновки для України. *Економіка і прогнозування*. 2017. № 2. С. 31–56.

REFERENCES:

1. Chukhraj N. (2006) *Tovarna innovatsijna polityka: upravlinnia innovatsijamy ta pidpriemstvi* [The commodity innovative policy: management of innovation and enterprise]. Kyiv : Kondor (in Ukrainian).
2. Yakovets' Yu. (1988) *Uskorennye nauchno-tekhnicheskogo progressa: teoriya y ekonomicheskyy mekhanizm* [Accelerating scientific and technological progress and economic theory: mehanizm]. Moskva : Ekonomyka (in Russian).
3. Bazhal Yu. (1996) *Ekonomichna teoriia tekhnolohichnykh zmin* [The economic theory of technological changes]. Kyiv : Zapovit (in Ukrainian).
4. Lapko O. (1999) *Innovatsijna diial'nist' v systemi derzhavnoho rehuliuвання* [Innovation in the system of State regulation]. Kyiv : Instytut ek. prohnozuv. NAN Ukrainy (in Ukrainian).
5. Plaksyn V. (2009) *Osnovy systemy ynnovatsyionoy delatel'snoty predpriatyj* [Innovatsionoy dejatelsnoty system basics enterprises]. Symferopol' : Dy Aj Ty (in Ukrainian).
6. Cherep A. (2010) *Teoretychni aspekty formuvannya innovatsijno-investytsijnoi diial'nosti* [Theoretical aspects of formation of innovative-investment activity]. *Innovatsijna ekonomika*, no. 17. pp. 154–158.
7. Koden'ka M. (2013) *Motyvatsijni chynnyky investytsijnoho zabezpechennia rozvytku ahrarno-promyslovoho vyrobnytstva* [Motivational factors of investment ensure development of agro-industrial production]. *Visnyk Akademii pratsi i sotsial'nykh vidnosyn Federatsii profspilok Ukrainy*, no 2, pp. 62–66.
8. Dejneko L. (2008) *Rozvytok promyslovosti dlia zabezpechennia zrostannia ta onovlennia ukrains'koi ekonomiky: naukovo-analitychna dopovid'* [The development of the industry to ensure the growth and renewal of the Ukrainian economy: scientific-analytical report]. Kyiv : Instytut ekonomky ta prohnozuvannya NAN Ukrainy (in Ukrainian).
9. Lunina I. (2016) *Biudzhethno-podatkovye stymulivannya innovatsijnoi diial'nosti v kraini* [Budget-tax stimulation of innovation activity in the country]. *Ekonomika prohnozuvannya*, no. 1, pp. 41–56.
10. Shums'ka S. (2015) *Monetarna polityka ta vidnovlennia ekonomichnoho zrostannia v Ukraini* [Monetary policy and the recovery of economic growth in Ukraine]. *Ekonomika ta prohnozuvannya*, no. 3, pp. 20–41.
11. Shovkun I. (2017) *Lokalizatsiia vyrobnytstva – svitova praktyka ta vysnovky dlia Ukrainy* [Localization of production – world practice and implications for Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannya*, no. 2, pp. 31–56.